

Plan van aanpak Zwemvaardigheid

1. Inleiding

De notitie 'Schoolzwemmen, vaardigheid en veiligheid' werd op 28 juni 2001 besproken tijdens een Algemeen Overleg van de Vaste Kamercommissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. In deze notitie werd geconcludeerd, dat er onvoldoende aanleiding is het schoolzwemmen verplicht te stellen; een meer specifieke aanpak sluit beter aan bij de huidige praktijk en de inspanningen van ouders, scholen en gemeenten. Een Kamermeerderheid deelde deze conclusie, maar drong aan op een uitwerking van de specifieke aanpak. In een motie van Rabbae en Barth (TK, 27696, nr. 2) werd de regering gevraagd om - in overleg met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten - een dekkend plan te ontwikkelen waarmee gerealiseerd wordt dat alle kinderen in Nederland voldoende zwemvaardigheid beheersen. Dit plan van aanpak sluit aan op de notitie 'Schoolzwemmen'. Doel van dit plan is het stimuleren en ondersteunen van gemeentelijke initiatieven om de zwemvaardigheid onder de jeugd te vergroten. Ouders zijn als eerste verantwoordelijk om hun kinderen te leren zwemmen en veel gemeenten hebben daarvoor ondersteunende maatregelen getroffen. Het is niet de bedoeling dat het rijk deze verantwoordelijkheden overneemt. Stimulering en ondersteuning van de gemeenten moeten leiden tot effectieve gemeentelijke maatregelen, zodat op den duur alle kinderen uiterlijk omstreeks hun twaalfde levensjaar (einde van de basisschool) beschikken over voldoende zwemvaardigheid. Voldoende zwemvaardigheid betekent in dit geval dat de kinderen minimaal beschikken over het diploma A van de Nationale Raad Zwemdiploma's of over een gemeentelijk diploma van een gelijkwaardig niveau.

Dit plan van aanpak stimuleert en ondersteunt gemeentelijke maatregelen om de zwemvaardigheid van jonge kinderen te verbeteren. Naast dit plan worden de initiatieven ter bevordering van de veiligheid van het schoolzwemmen opgepakt zoals die in de notitie 'Schoolzwemmen' werden aangekondigd. Zo zal voor het gebruik en de naleving van het Protocol schoolzwemmen een monitor worden opgestart. Dit protocol werd onlangs onder scholen en zwembaden verspreid, en geeft de afspraken weer die scholen en zwembaden met elkaar maken over de veiligheid van de leerlingen. Bij de uitvoering van de monitor worden ook gegevens in kaart gebracht over de 'zwembaddichtheid'.

Via de jaarlijks door OCenW verspreide Onderwijsgids zijn ouders op de hoogte gebracht van dit Protocol schoolzwemmen; bij de school kunnen zij navraag doen over de afspraken die de school heeft gemaakt met het zwembad en de naleving van die afspraken. Verder worden mogelijkheden gezocht om de ontwikkeling en de invoering van detectiesystemen in zwembaden te stimuleren.

2. Karakter van het plan

Dit plan van aanpak is opgesteld in overleg tussen de ministeries van OCenW, VWS en BZK, de VNG, het "LC, Nederlands Instituut voor Lokale Sport en Recreatie" (LC) en de Nationale Raad Zwemdiploma's (NRZ). Het is een plan op hoofdlijnen, dat verder wordt uitgewerkt in samspraak met de direct betrokkenen. Naast de genoemde

instanties zijn dat ook de gemeenten met de grootste aantallen kinderen die onvoldoende zwemvaardig zijn. Het plan biedt ruimte om in te spelen op actuele ontwikkelingen. De recente berichtgeving over het sluiten van het Sloterparkbad door overlast van een allochtone jeugdgroep kan voor gemeenten aanleiding zijn om in het zwemondericht ook aandacht te besteden aan hoe je je behoort te gedragen in een zwembad.

De gemeenten hebben in dit plan van aanpak een centrale rol. Gemeenten kunnen activiteiten ter verdere bevordering van de zwemvaardigheid, het gemakkelijkst ontwikkelen en uitvoeren. Zij onderhouden immers al contacten met instellingen die zich richten op jongeren (scholen, sportclubs) en jonge ouders (consultatiebureaus, peuterspeelzalen). Gemeenten hebben een regiefunctie; zij zorgen voor steeds meer verbinding en afstemming tussen de activiteiten van deze instellingen. De ontwikkeling van brede scholen in veel gemeenten is daarvan een duidelijk voorbeeld. Tenslotte subsidiëren gemeenten vaak het schoolzwemmen.

Met de de uitvoering van dit plan van aanpak wordt begonnen in de 36 grootste gemeenten. Na de eerste drie jaar wordt onderzocht op welke wijze ook andere gemeenten hier, binnen het beschikbare budget, bij betrokken kunnen worden. De keuze om te beginnen met de 36 grootste gemeenten is gebaseerd op de volgende overwegingen. Op de eerste plaats gaat het hier om een nieuw beleidstraject, waarin ervaring moet worden opgedaan over de meeste effectieve aanpak. Op de tweede plaats blijkt uit onderzoek dat in de grote gemeenten het percentage kinderen dat zonder zwemdiploma de basisschool verlaat het grootst is, terwijl daar wél schoolzwemmen wordt aangeboden. Op de derde plaats bestaat er in het kader van het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (GOA) al een overlegstructuur met deze gemeenten die als 'ingang' kan worden gebruikt voor de uitwerking / uitvoering van dit beleidstraject.

3. Hoe bevorderen we de zwemvaardigheid?

Dit plan is gericht op specifieke maatregelen om die kinderen voldoende zwemvaardig te maken, die op een leeftijd van ongeveer 8 á 9 jaar of na het schoolzwemmen nog niet kunnen zwemmen. In het vervolg noemen we zulke maatregelen 'zwemvangnetten'.

Behalve zwemvangnetten zijn er ook specifieke maatregelen nodig die gericht zijn op de ouders van jonge kinderen (leeftijd 0 tot omstreeks 7 jaar). De bewustwording dat zwemvaardigheid belangrijk is voor de veiligheid van kinderen dient met name onder allochtone ouders te worden versterkt.

Gemeenten kunnen deze maatregelen afstemmen op de lokale situatie en daarbij gebruik maken van hun bestaande contacten met relevante organisaties. Verder kunnen gemeentelijke activiteiten effectiever worden als de gemeenten vanuit de centrale overheid worden ondersteund. Een financiële bijdrage, met de daarbij behorende prestatie- en verantwoordingsverplichtingen zal de gemeentelijke mogelijkheden behoorlijk vergroten. Daarnaast kan de centrale overheid helpen door coördinerende en informerende activiteiten.

Concreet bestaat dit plan van aanpak uit de volgende activiteiten.

Stimuleringsregeling

Op basis van een stimuleringsregeling ontvangen de gemeenten een bijdrage voor de uitvoering van het plan van aanpak. Gedacht wordt aan een bijdrage die bestaat uit een vaste en een variabele component. In het overleg met de deelnemende gemeenten over de verdere uitwerking van dit plan van aanpak zal worden gezocht naar een geschikte verdeelsleutel die recht doet aan de omvang van de problematiek in de betrokken gemeente. De regeling gaat in op de duur en reikwijdte van de bijdrage, en bevat ook de volgende voorwaarden.

- De deelnemende gemeenten creëren een effectief zwemvangnet of intensiveren hun beleid ter bevordering van de zwemvaardigheid van kinderen.
- Ze zetten een registratiesysteem op voor kinderen die in aanmerking komen voor het zwemvangnet. Het ligt voor de hand dat school en zwembad hierbij nauw samenwerken.
- De gemeenten maken de ouders van jonge kinderen ervan bewust dat het belangrijk is om kinderen al op jonge leeftijd te leren zwemmen; ook stimuleren ze die ouders om hun kind ook daadwerkelijk zwemlessen te laten volgen. Voor zover mogelijk nemen ze het leren zwemmen op in het programma van de inburgeringscursussen.
- De gemeenten stimuleren ouders om hun kinderen ervaring met zwemmen op te laten doen (bijvoorbeeld door te stimuleren dat ouders regelmatig met hun kinderen naar het zwembad gaan).
- De activiteiten zijn prestatie- en opbrengstgericht; ze bieden ruimte voor opbrengstmetingen (inclusief nulmeting) en kunnen worden aangepast als opbrengsten en nieuwe inzichten daar aanleiding toe geven.
- De gemeenten dragen bij aan de realisering van de doelstellingen met een bedrag dat tenminste gelijk is aan het bedrag dat door het rijk ter beschikking wordt gesteld. Hiertoe kan ook het geld worden gerekend dat de gemeente al besteedt aan het bevorderen van zwemvaardigheid van kinderen (bijvoorbeeld door het schoolzwemmen te subsidiëren).

Uitwisseling van ervaringen

Het rijk scheidt de voorwaarden voor een regelmatig overleg tussen gemeenteambtenaren, rijk en andere betrokkenen. In dit overleg kan beschikbaar komende informatie worden verspreid; de deelnemende gemeenten kunnen ervaringen uitwisselen en eventueel afspraken maken over gezamenlijke acties. Sommige gemeenten hebben meer ervaring met zwemvangnetten en informatievoorziening dan andere. Directe uitwisseling van ervaringen bevordert dat gemeenten effectieve maatregelen treffen. Sommige activiteiten, zoals het laten ontwikkelen van voorlichtingsmateriaal en het verrichten van gemeentespecifiek onderzoek, kunnen beter door een aantal gemeenten gezamenlijk worden ondernomen. In dit overleg kunnen hierover afspraken worden gemaakt.

Onderzoek en informatie

Het rijk zet onderzoek uit en voorziet de gemeenten van relevante informatie. Voor effectieve maatregelen is het nodig om te kunnen beschikken over de resultaten van verklarend onderzoek, effectiviteitsonderzoek en ervaringsgegevens. Op dit moment wordt

onderzocht hoe effectief zwemvangnetten zijn en waarom kinderen ondanks schoolzwemmen toch niet leren zwemmen. Relevante informatie is bijvoorbeeld de relatie van zwemvangnetten met andere beleidsterreinen als de 'brede school', de breedtesportimpuls en de in een aantal gemeenten opgezette club-extra-activiteiten. In december van dit jaar wordt een tussenrapportage over het eerste projectjaar van het project Schoolzwemvangnetten* gepresenteerd. Dit rapport dient als basis voor een door de NRZ te organiseren expert-meeting in het begin van 2002. De tussenrapportage en de resultaten van de expert-meeting zullen gegevens opleveren om vangnetten effectiever te maken.

4. Verwachte resultaten en evaluatie

De gemeenten die meedoen aan de uitvoering van dit plan van aanpak moeten kunnen aangeven in hoeverre zij de doelstelling van dit plan realiseren. Daarvoor moeten nulmetingen worden verricht over de zwemvaardigheid van kinderen aan het einde van de basisschool (11/12-jarigen). Uitgangspunten zijn:

- onvoldoende zwemvaardigheid wordt geïndiceerd door het niet in het bezit zijn van een zwemdiploma -A (van NRZ danwel een gemeentelijk diploma van een gelijkwaardig niveau);
- de effectiviteit van de gemeentelijke maatregelen moet blijken uit een afname van het aantal kinderen dat op 11-/12-jarige leeftijd nog geen zwemdiploma -A heeft ten opzichte van de nulmeting.

Over de resultaten van de gemeentelijke vangnetten kan vanaf het eerste jaar van de maatregel worden gerapporteerd. Vanaf dat moment kan ook worden gerapporteerd over activiteiten die zijn gericht op de ouders van jonge kinderen en op de vergroting van de effectiviteit van vangnetten. De effecten hiervan zijn echter pas een aantal jaren na het opstarten van de activiteiten zichtbaar in het percentage kinderen met een zwemdiploma.

De maatregelen worden over drie jaar geëvalueerd. Uit deze evaluatie moet blijken in hoeverre de stimulering structureel danwel tijdelijk van karakter is. Ook wordt dan bekeken hoe, binnen het beschikbare budget, andere gemeenten bij het traject kunnen worden betrokken.

5. De maatregelen en de kosten op een rijtje.

Stimuleringsbijdrage aan gemeenten:	f1	9.350.000,-
Overige activiteiten (onderzoek en evaluatie)	-	650.000,-

zoals:

- overleg tussen gemeenten
- expert-meeting schoolzwemvangnetten
- landelijk overzicht zwemvangnetten
- zwembaddichtheid
- monitor protocol schoolzwemmen

---

* Een driejarig project, gericht op de ontwikkeling van effectieve vangnetconstructies.

Gefinancierd door: het VSB-fonds en Jeugd in Beweging (JIB) en uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de Stichting ter Bevordering van het Bad- en Zwemwezen in Nederland.

Totaal

f1 10.000.000,-